

PÄÄSTÖVÄHENNYS- OHJELMAT

HIILINEUTRAALI GRANI 2030

KH 13.3.2023

LUONNOS

Yhdyskuntatoimen päästövähennysohjelma 2023

Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen perustuu siihen, että kestävä liikkuminen on Kauniaisissa kilpailukykyistä ja houkuttelevaa.	Asemien läheisyydessä priorisoidaan asuinkerrostalohankkeita.	Asemanseudun asemakaavamuutos luonnosvaiheeseen.	Maankäyttö
Olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ohjataan tukemaan kestäviä kulku- tapoja.	Autopaikkanormien soveltaminen kestäväan suuntaan kaavahankkeissa.	Autopaikkanormien soveltaminen ja kustannusten tarkastelu asemanseudun ja kaupungintalon asemakaavamuutoksissa.	Maankäyttö
	Autopaikkojen rakentamisen ja ylläpidon kustannusten esille tuominen.		
	Kaupunkiratahankkeeseen liittyvän kestäväan liikenteen valmistelu- hankkeen toteuttaminen (kestävän liikenteen tarjotin).	Hankkeen 2023 eri osakokonaisuudet toteutettu.	Kuntatekniikka Ympäristöimi
	Mahdollisen lisärahoituksen selvittäminen.	Hankkeen rahoitus (sisäinen ja ulkoinen) on selvitetty.	
Kehitetään kävely- ja pyöräilyinfraa: Rantaradanbaana.	Pyörien huoltopisteet.	Rantaradanbaanan rakentamis- suunnitelmat valmiina.	Kuntatekniikka
	Alikulkujen viihtyisyyden parannus.	Pyörien huoltopisteitä 2 kpl asennettuna.	
		Yhden alikulun viihtyisyyttä parannettu.	
Rakentamisen ohjauksella saavutetaan energiatehokkaita ja kestäviä rakennusratkaisuja sekä kannustetaan uusiutuvan energian paikalliseen tuotantoon.	Rakennuslupaprosessissa rakentajan huomio pyritään kiinnittämään rakennusten pitkään käyttöikäan, rakennusten huollettavuuteen ja rakennusosien vaihdettavuuteen. Kannustetaan uusiutuvan energian käyttöön ja pidetään lupaprosessit sujuvina myös näiden asioiden osalta.	Ennen luvan myöntämistä pyydetään selvitys miten kyseiset asiat on huomioitu hankkeessa kirjallisena.	Rakennusluvan myöntävä viranomainen.
Viherympäristöjä ja -rakenteita sovitetaan yhteen kestäväällä tavalla kaupungin tiivistämistavoitteiden kanssa.	Selvennetään prosesseja tonteilla olevien puiden säilyttämiseksi ja kartoitetaan mahdollisuutta ottaa käyttöön tonttien viherkerroin.	Kaupungin sisäinen palaveri pidetty ja prosessit ja vastuut avattu kirjallisesti.	Rakennusvalvonta, Maankäyttö, Vihersuunnittelu- ja rakennuttaminen, Ympäristötoimi
Lisätään tietoisuutta viherympäristöjen ja niiden rakenteiden roolista hiilinieluna ja varastoina sekä keinoina ilmastomuutoksen sopeutumisessa.			

Yhdyskuntatoimen päästövähennysohjelma 2023

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin tilojen käyttö on tehokasta ja joustavaa.	Esityksen uusista tilojen käyttöperiaatteista.	Ympäristöjohtoryhmä tekee esityksen kaupungin johtoryhmälle 4/2023 mennessä	Ympäristöjohtoryhmä
Energian tuotanto on vähähiilistä ja uusiutuvaa ja sitä tuotetaan paikallisesti.	Energian hankinnassa suositetaan jatkossakin vähähiilisiä ja ympäristöystävällisiä energiamuotoja. Toteutetaan energiatehokkuus PTS:n toimenpideohjelmaa ja lisätään mm. maalämpöä, lämpöpumppuja ja aurinkopaneeleja.	Toteutunut hankintasopimus. Hankkeiden eteneminen PTS-suunnitelman mukaan. Raportointityökalu käytössä okv 1/2023 mennessä.	Tilakeskus valmistelee ja YLKV tekee päätöksen Tilakeskus
Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan.	Suuremmista toimenpiteistä laadittu 10 vuoden PTS-suunnitelma. Pienemmät tehdään osana normaalia työohjelmaa. Uusissa hankkeissa energiatehokkuusasiat huomioidaan yhtenä tärkeimmistä tavoitteista.	Hankkeiden eteneminen PTS-suunnitelman mukaan. Raportointityökalu käytössä okv 1/2023 mennessä.	Tilakeskus
Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.	Jatketaan energiansäästötoimenpiteitä.	Kulutuslukemat pysyvät 2022 viimeisen vuosineljänneksen tasolla.	Tilakeskus yhteistyössä kaikki toimialat

Kestävä ruokakulttuuri

Kaupungin ruokapalveluissa ja ravintoloissa tarjotaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua ruokaa.			
--	--	--	--

Yhdyskuntatoimen päästövähennysohjelma 2023

Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ohjataan globaalisti kestäväälle tasolle. (Hankinnat, kierrätys ja jäteasiat.)	Kaluston ja työkoneiden poisto toteutetaan kierrättämällä käyttämällä kiertonet-sivustoa.	Kiertonet myyntien määrä.	Kuntatekniikka
	Uuden kaluston hankinnassa huomioidaan vaikutukset hiilidioksidipäästöihin.	Kaluston hiilidioksidipäästöjen vähentyminen (vertailu esim. Heinäkuu 2022 / Heinäkuu 2023).	Kuntatekniikka
	Viherrakenteissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja mm. leikkivälineiden hankinnassa.	Hankintojen arvo %määrä.	Kuntatekniikka
	Maa-ainesten kierrätys esim. Maapörssi.fi tai SeutuMassa.	Maapörssin tai SeutuMassan käyttöönotto.	Kuntatekniikka
	Poistokunnossa olevan irtaimiston kierrätyksen parantaminen.	Kierrätyslavan hankkiminen rakennuskonttorille.	Kuntatekniikka
	Selvitetään missä kiinteistöissä jätteiden lajittelua täytyy laajentaa, jotta uudet jätehuoltomääräykset täyttyvät mukaisiksi ja toimeenpannaan muutokset.	Resurssit selvitykseen ja muutosten toteuttamiseen hankittu, selvitys tehty ja muutokset toteutettu.	Tilakeskus yhteistyössä toimipaikat ja niiden ekotukihenkilöt sekä puhdistuspalvelut
Yhteiskäyttö- ja jakamiskulttuuria kehitetään kaupungissa.	Kuntatekniikan sähköpyörien lisääntynyt käyttö kaupungin sisäisten työtehtävien hoidossa.	Käyttömäärä.	Kuntatekniikka
(Kiertotalousasiat.)			
Rakennusten elinkaari	Suositaan mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien rakennusten korjaamista ja laajentamista olemassa olevien rakennusten purkamisen ja uuden rakennuksen rakentamisen sijaan.	Tarkastelu asemakaavamuutosten käynnistämispäätöksissä.	Maankäyttö

Yhdyskuntatoimen päästövähennysohjelma 2023

Ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Ympäristökasvatusta tietoisuutta vahvistetaan kaupungin henkilökunnan asiakkaiden ja asukkaiden keskuudessa.	Järjestetään henkilöstölle mm. kestävään kehitykseen sekä ilmastonmuutokseen liittyvää koulutusta.	Vuoden aikana toteutettu viisi koulutustapahtumaa.	Ympäristötoimi
	Jatketaan uusien ekotukihenkilöiden kouluttamista.	Viisi uutta ekotukihenkilöä.	
	Luonto lähemmäs -ympäristövalistus-hanke.	Hanke aloitettu, hankkeen opasteosio toteutettu.	Ympäristötoimi & Viher-suunnittelu- ja rakennuttaminen
	Ilmastovahti-työkalun sisäisen osion käyttöönotto ja liittäminen johdon työpöydälle.	Työkalu otettu käyttöön OVK 1:n yhteydessä.	Ympäristötoimi, Yleishallinto
	Ilmastovahti-työkalun ulkoisen osion liittäminen www.hiilineutraaligrani.fi-sivustolle.	Osio kehitetty ja otettu käyttöön.	Ympäristötoimi, Yleishallinto
Ympäristöasioista viestitään asukkaille mielekkäällä tavalla.	Kestävän kehityksen arviointimalli otetaan käyttöön suunnittelussa ja päätöksenteossa.	Mallin käyttöä on pilotoitu ja kokeiltu käytännössä.	Ympäristötoimi
	Perustetaan ilmasto- ja ympäristöviestintätiimi.	Tiimi perustettu.	Kaikki toimialat
	Hiilineutraalisuustavoite nostetaan vahvemmin kaupunkikuvaan ja siitä viestitään asukkaille.	Kaupungin ympäristöviestinnän prosessit ja vastuut avattu kirjallisesti.	Ilmasto- ja ympäristöviestintätiimi
	Hiilineutraaligrani-logo ja tiekartan visuaalinen ilme päivitetään vastamaan 2030 tavoitetta.	Logo päivitetty ja otettu käyttöön esim. kuntatekniikan uusissa autoissa ja liikuntapaikkojen lipuissa.	
Selvitetään ilmastotyöhön kohdistuvia suurimpia kustannuskokonaisuuksia ja eri mahdollisuuksia rahoittaa työtä.	Selvitys rahoituskanavista tehty Arvio esim. tulevien vuosien energia- ja jätekustannuksista tehty.	Ympäristötoimi yleishallinto	

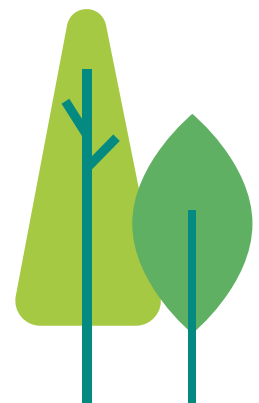
Yleishallinnon päästövähennysohjelma 2023

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin tilojen käyttö on tehokasta ja joustavaa.	Hybridityökäytäntöjen kehittäminen ja digitaalisen työympäristön vahvistaminen. Mahdollistetaan monipaikkainen työ kaupungintalolla.	Laaditaan digitaalisten työkalujen ohjeistus ja järjestetään sitä tukemaan koulutus henkilöstölle Kysely kaupungintalon henkilökunnalle	Henkilöstö- ja hallintopalvelut Henkilöstö- ja hallintopalvelut
Energian tuotanto on vähähiilistä ja uusiutuvaa ja sitä tuotetaan paikallisesti.			
Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan.			
Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.	Vähennetään tarpeetonta ICT-sähkökulutusta.	Poistetaan tarpeettomat laitteet käytöstä ja korvataan vanhoja laitteita uusilla, energiatehokkailla laitteilla.	Tietohallinto

Kestävä ruokakulttuuri

Kaupungin ruokapalveluissa ja ravintoloissa tarjotaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua ruokaa.	Ruokahävikkimäärien (keittiöhävikki & ruokasalihävikki) vähentäminen. Hävikkimäärät punnitaan ja kirjataan kiloina seurantalomakkeelle päivittäin.	Biojätteeseen menevän ruokahävikin määrä puolittuu vuoteen 2025 mennessä.	Ruokapalvelut
	Luomutuotteiden käyttöä lisätään niin, että luomun osuus on 25 % ostetuista tuotteista vuoteen 2025 mennessä.	Ruokapalvelut siirtyvät viimeistään v. 2025 Portaat luomuun -ohjelmassa portaalta 4 portaalle 5.	Ruokapalvelut

Yleishallinnon päästövähennysohjelma 2023

Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ohjataan globaalisti kestäväälle tasolle. (Hankinnat, kierrätys ja jäteasiat.)	Puhdistuspalvelu laajentaa kemikaalitonta puhdistusmenetelmää kaupungin eri kohteissa. Kaupungintalolla kokeillaan kemikaalitonta puhdistusmenetelmää.	Kemikaalitonta puhdistusmenetelmää on kokeiltu kaupungintalolla.	Puhdistuspalvelut
	Hankitaan kierrätysmateriaaleista valmistettuja mikrokuitupyhkeitä ja -moppeja siivoukseen.	Kaikki vaihtoon menneet mikrokuitupyhkeet ja -mopit on vaihdettu kierrätysmateriaaleista valmistetuiksi.	Puhdistuspalvelut
Yhteiskäyttö- ja jakamiskulttuuria kehitetään kaupungissa.	Yhteiskäyttöpyörien käytön edistäminen	Henkilöstön pyöräily työmatkoilla ja työssä tuetaan.	Yleishallinto, Ympäristötoimi
(Kiertotalousasiat.)			

Ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat

Ympäristökasvatusta tietoisuutta vahvistetaan kaupungin henkilökunnan asiakkaiden ja asukkaiden keskuudessa.			
Ympäristöasioista viestitään asukkaille mielekkäällä tavalla.			

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2023

Vihreä kaupunkirakenne ja liikenne

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ohjataan tukemaan kestäviä kulkutapoja	Opiskelijoiden ja henkilökunnan polkupyörien käyttöä palvelevia rakenteita kehitetään: katokselliset pyörätelineet, paremmat lukitsemismahdollisuudet, lataamismahdollisuus sähköpyörien akuille, pyörätiet. Talvipyöräilyä edistäviä toimia jatketaan: jatketaan parkkeerausta katoksen alla.	Polkupyörien käyttöä tukevan infrastruktuurin syntyminen. Sisäpihan katoksen alle on siirretty pyörätelineitä.	Kasavuoren koulu-keskus Yhteistyötaho: yhdyskuntatoimi, Resurssiviisaat Granin lukiot ja peruskoulut -projektit
Medvetenheten ska höjas i fråga om gröna miljöer och deras roll som kolsänkor, kolförråd och medel för anpassning till klimatförändringarna.	Då man utvecklar skolgårdarna tar man i beaktande både den befintliga miljön och strävar till att bevara så mycket grönt och växtlighet som möjligt.	Att bygga upp en skolmiljö som präglas av en naturlig miljö.	Personalen på både GH och HH kommer med förslag, likaså personalen, SKS och Hållbarhets-teamet i GGs.

Kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto

Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.	Valojen sammutus, säätö pienemmälle (automaattiset valot). (yhteistyö kiinteistöhuollon kanssa). Liikennetunnistimella toimivat valot pyritään saamaan niihinkin yksiköihin missä niitä ei vielä ole.		Varhaiskasvatus, kiinteistöhuolto Varhaiskasvatus, kiinteistöhuolto
Kaupungin henkilöstö ja tilojen käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita energiansäästöissä.	OKKA-säätiön ympäristösertifikaatti Kasavuoren koululle (Kasavuoren koulukeskukselle)	Hakuprosessi etenee (Erasmus akkreditointi).	Kasavuoren koulu. Yhteistyötahot: Kauniaisten lukio, ympäristötoimi
Rakennusten energia- tehokkuutta parannetaan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden valaistusta vähennetään mahdollisuuksien mukaan.	Talojen energiankäyttöä seurataan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2023

Kestävä ruokakulttuuri	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
Kaupungin ruokapalveluissa ja ravintoloissa tarjotaan kestävästi ja vastuullisesti tuotettua ruokaa.	Ruokahävikin vähentäminen. Lasten ja henkilöstön poissaolojen huomioiminen ruokatilauksissa. Kasvisruoan osuuden lisääminen ja laadun parantaminen	Keittiö myy ylijäämäruokaa henkilöstölle.	Varhaiskasvatus, ruoka- ja puhdistuspalvelu
Stadens kostservice och restauranger ska servera mat som är hållbart och ansvarsfullt producerad.	Skolans matsal serverar varje dag vegetarisk mat som är framsatt på ett lockande sätt, likvärdigt med det övriga som det bjuds på. Skolan bidrar aktivt till en matkultur där vi inte har matsvinn utan strävar efter att använda de resurser vi har och inte slänga bort mat. I mån av möjlighet använder sig köket av lokala produkter och säsongspanprodukter.	Att minska på matsvinn. Öka medvetenheten hos både elever, studerande och personal gällande hållbara matvanor. Att öka den vegetariska kosten.	Personalen med hjälp av kökspersonalen i alla skolhus, GH, HH och GGs samt studerandegrupper i GGs

Luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous

Yhteiskäyttö- ja jakamiskulttuuria kehitetään kaupungissa.	Kannustetaan huoltajia vaihtamaan ja myymään / ostamaan liikuntavälineitä, pieneksi jääneitä vaatteita ym. keskenään.	Yhteys luotu.	Varhaiskasvatus, lasten huoltajat
Styrningen av förnybara och ickeförnybara naturresurser ska ge en globalt hållbar nivå. (Upphandling, återvinning och avfalla).	Materialbeställningar görs med eftertanke. Detta gäller allt från teknik till vardagliga saker som häften, pennor och papper. Alla klasser har sortering för åtminstone papper, kartong, plast och energiavfall. Då man gör materialbeställningar ligger fokus på lokalproducerade varor, återvunna varor och klimatsmarta varor. Det som går att använda på nytt används på nytt.	Att minska på skolans klimatavtryck. Vi vill få bort all onödig konsumtion. Beställningar görs med eftertanke, detta sparar både på miljön och på skolornas ekonomi. Skolornas personal, elever och studerande medvetengörs om vad en förnuftig konsumtion är och varför man måste använda förnuft då man beställer varor.	Ledningen för både GH och HH. De personer som ansvarar för materialbeställningar. I GGs ansvarar ledningen i samråd med personalen för material- och läromedelsbeställningar.
Uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ohjataan globaalisti kestäväälle tasolle. (Hankinnat, kierrätys ja jäteasiat.)	Kiinteistöjen lajittelumahdollisuuksia kehitetään. Luokkien ja toimistojen jäteastioita vähennetään.	Uusien erilaisten jäteastioiden ja monikeräysastioiden lisääminen. Jäteastioiden määrä.	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut Kansalaisopisto

Sivistystoimen päästövähennysohjelma 2023

Ympäristötietoinen kaupunki-organisaatio ja asukkaat

	Toimenpiteet	Tavoite (mittari)	Vastuutaho
<p>Ympäristökasvatusta tietoisuutta vahvistetaan kaupungin henkilökunnan asiakkaiden ja asukkaiden keskuudessa.</p> <p>Miljöutbildningen och miljömedvetenheten ska stärkas bland stadens personal, kunder och invånare.</p>	<p>Koulujen kasvatustyö, oppilaat ja opiskelijat ohjataan ekologisiin valintoihin, energian säästöön, ruokahävikin vähentämiseen ja jätteiden lajitteluun. Tempaukset, kilpailut, aktivointihaasteet.</p> <p>Uusien oppilaiden, opiskelijoiden ja henkilökunnan jäsenten perehdytys koulukeskuksen kestävä kehityksen käytäntöihin. Lukuvuosittain kertaus käytännöistä kaikille opiskelijoille ja henkilökunnalle.</p> <p>Käynnistetään Vihreä lippu -toimintaa (tai muu vastaava toimintamalli).</p> <p>Kestävä kehityksen tavoitteet ovat osa sekä perusopetuksen että lukion tiimien lukuvuosisuunnitelmia ja kuuluvat kaikkien koulujen oppilaskuntien toimintaan.</p> <p>I skolan under vardagen ska ett miljötank genomgå verksamheten. På detta sätt växer våra elever och studerande upp till att bli miljö-medvetna medborgare som i sin tur bidrar till ett mera miljömedvetet samhälle. Vi fortsätter med fenomenbaserade MVH-veckor med fokus på miljö och klimat. Vi sätter även fokus på fortbildning hos personalen så att vi kan föra miljötank vidare till eleverna.</p> <p>"Grani resurssiviisaat lukiot ja peruskoulut" -hankkeet / Projekten "Grani resursvisa gymnasier och grundskolor" (2023–2024)</p>	<p>Kysely asenteista ja ympäristökäytänteistä määräajoin.</p> <p>Kestävä kehityksen perehdytys toiminnassa.</p> <p>Toiminta saadaan alkuun.</p> <p>Lukuvuosisuunnitelmat sisältävät kestävä kehityksen tavoitteita. Lukion oppilaskunta ja perusopetuksen oppilaskunta edistävät tavoitteita.</p> <p>Att miljötank inte ska vara ett återkommande fenomen, utan genomgå hela undervisningen och vardagen i skolan.</p> <p>Kestävä kehityksen yhteistyömallin rakentaminen lukioiden ja koulujen välillä sekä opiskelijoiden, oppilaiden ja opettajien osallistaminen päästövähennystoimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen.</p>	<p>Kaikki koulut. Koulut Yhteistyötaho: yhdyskuntatoimi ja ruoka- ja puhdistuspalvelut, ympäristötoimi</p> <p>Kaikki koulut</p> <p>Mäntymäen koulu</p> <p>Kaikki koulut</p> <p>Hela personalen i både GH och HH samt både personalen och studerandena i GGs.</p> <p>Lukiot ja peruskoulut</p>
<p>Miljöfrågor ska kommuniceras till invånarna på ett ändamålsenligt sätt.</p>	<p>Genom att undervisa eleverna och t.ex. ge läxor med fokus på miljöfrågor kommer dessa att tas upp hemma. På detta sätt kan också värnadsbrev ta del av de miljöfrågor vi diskuterar i skolorna. Via veckobrev, hemsidan och andra digitala plattformar kan skolorna informera om pågående miljöprojekt.</p> <p>Många studieavsnitt och projekt genomgå av det och då vi t.ex. presenterar dem på vår hemsida, via våra sociala medier och under olika tillfällen.</p>	<p>Att genom eleverna och de studerande fostra en ny generation av miljömedvetna medborgare. Med hjälp av en öppen kommunikation kan vi även visa för hemmen vad vi jobbar med i skolan.</p>	<p>Hela personalen samt ledningen vid både GH och HH samt personalen och de studerande i GGs.</p>
<p>Ympäristöasioista viestitään asukkaille mielekkäällä tavalla.</p>	<p>Viestintää ympäristöasioista lisätään.</p>	<p>Digitaalisten kanavien tunnusluvut.</p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut</p>

Kaupunkistrategia – Stadsstrategin 2023–2030

Resurssiviisauden tiekartta
Resurssmart färdplan

Päästövähennysohjelmat
Program för utsläppsminskning

Yhdyskuntatoimi – Samhälstekniken

Sivistystoimi – Bildningen

Yleishallinto – Allmän förvaltning

Varhaiskasvatusyksiköt
Enheterna för småbarnspedagogik

Koulut
Skolorna